

استفاد کند

سلیمان میرزا - متأسفانه همانطور که تصدیق فرمودند این قضیه در چند قدمی مجلس شورای ملی اتفاق افتاده است و فرمودند طفلی بن سیزده و نا بالغ بوده اگر این طوطو است شرفا کسی نمی تواند طفلی را مجازات و تادیب کنند

رئیس - چرا ولی و معلمش می توانند سلیمان میرزا - بلی ولی و معلمش فلک البته آقایانی که از ترتیبات شرعی اطلاع دارند اینرا بهتر می دانند دیگر اینکه فرمودند این قضیه در تلگرافخانه اتفاق افتاده اگر این طور بوده دیگر بد تر زیرا ایشان پلیس مخفی نبوده اند وزیر پست و تلگراف - عرض کردم

در خارج اطاق؟

سلیمان میرزا - پس از این مسئله می گذریم مادر این جا می خواهیم یک اصلی برقرار کنیم که عصبانی می شود هر کس را می تواند بزند و نمی توان متعرض او شد زیرا عصبانی شد و جلوی عصبانی خود را نتوانسته است بگیرد معلوم می شود وقتی که عصبانی مافوق قانون است توی گوش هر کس می خواهد بزند چرا که عصبانی شده اگر این سابقه عصبانی شدن رفع قانون را می کنید آنوقت بنده پیشنهاد می کنم عصبانی شده هارا در ادارات قبول نکنند بجهت اینکه همانطور که امروز عصبانی شده و بیجه سیزده ساله رازد و فردا هم توی گوش وزیر می زند چرا؟ برای اینکه عصبانی شده پس باید شخص عصبانی را قبول نکرد تادیب کسی عصبانی نشود و بداند عصبانی شدن مجازات دارد و بنده اینرا که دنبال می کنم می خواهم از روی دانائی و اطلاع همه بدانند وزیر و کیل شاهزاده و فقیر پولدار و بی پول در مقابل قانون مساوی هستند هیچ فرق ندارد یک پیشخدمت که دوازده تومان مواجب داشته باشد باید توی سرش زد و برای اینکه دوازده تومان حقوق دارد ولی اگر والی فارسی یا آذربایجان شد چون بیشتر مواجب دارد بیشتر توانسته سرمایه جمع کند باید باو تمظیم کرد یا خبر اینطور نیست هیچ کسی در مملکت مشروطه برخلاف قانون نمی تواند توی گوش یک فراسی یا یک رعیت بزند بنابراین بنده با آقای وزیر پیشنهاد می کنم که خیلی فوریت این شخص عصبانی را معاف و مجازات کند و مجازات او را مخصوصا با شرح تصدیق در روزنامه ها اعلان کند که چون این کارا کرده بود او را به محکمه مربوطه فرستادیم معاف کردیم این مجازات را معین کردند و باین مجازات رسید تا بعد از این سایر مدیران و روسا عصبانی نشوند و بدانند در مقابل عصبانی شدن مجازات هم هست

شیخ الاسلام نماینده اصفهان -

استغفار در دست نیست رئیس - چون پاسی از شب گذشته اگر آقایان موافق باشند به سئوالات خاتمه داده شود قدین - بنده سئوال فوری داشتم رئیس - سئوالات زیاد است اگر تمام آقایان بخواهند سئوالات شان را به کند می بایست تا نصف شب معطل شویم طرح قانونی با مضامین نمایندگان رسیده است قرائت می شود (بشرح ذیل قرائت شد)

نظر بتولید یک حس نفع جو یانه که در تحت تاثیر تشریفات مختلفه بشکل تحصن و تشبث بخارجیان در مملکت ما پیش آمده و باعث مداخله یافتن خارجیان در داخلی مملکت و حتی قوانین موضوعه می باشد به علاوه یک نوع ضعف نفس و بزونی اخلاقی را در افراد مملکت و قوه مجریه مملکت اعلام می دارند و در غالب موارد وسیله استفاده مجرمین و معکومین واقع شده و علی ای حال در صورت عدم تدارک وسیله جلوگیری قابل بسط و توسعه و بالنتیجه دارای تاثیرات زشتی در جامعه تواند بود و امضاء کنندگان ذیل ماده واحده را بنام ممانعت از این حس نا شایست تقدیم مجلس شورای ملی بنمایند ماده واحده - هر کس از تاریخ تصویب این ماده بیکمی از منابع خارجی تحصن جست یا تشبث کرد از تمام حقوق مدنی محروم خواهد بود رئیس بکمسیون مبتکرات فرستاده می شود

جلسه آتیه روز پنجشنبه سه ساعت بغروب مانده دستور آن اولاً لایحه تفسیر باصل هفتاد و نهم قانون اساسی و اگر وقت باقی رابورت کمیسیون تجدید نظر در قانون انتخابات خواهد بود قدین - تقاضا می کنم سئوال بنده از آقای وزیر پست و تلگراف راجع به تبر هائی که در یاریس کشف شده است در جلسه آتیه جزو دستور باشد وزیر عدلیه - لایحه قانونی که تقدیم مجلس شورای ملی می شود راجع است به تجار متوقف و در ضمن تقدیم این لایحه یک استدعائی می خواهم از مجلس شورای ملی و کمیسیون عدلیه بنمایم و آن این است که بمدای آنکه کمیسیون عدلیه انتصابش تمام شد خوب است در ظرف هفته جلسات خودشان را بیشتر از سابق معین فرمایند و بمن اطلاع بدهند تا قوانینی که تقدیم شده است زودتر از کمیسیون بگذرد و بموقع اجرا گذارده شود رئیس - آقای آقا سید محمد باقر دست فیب آقا سید محمد باقر - راجع به مسئله سئوالی که بنده از وزارت مالیه نموده ام

قدری به نظر خودم فوری بود در موضوع عدلی بود که از بازاریان می گرفتند و آن کسانی که شکایت کرده اند همه از اهل لاله زار بودند می خواستم که آقای وزیر صبر فرمایند تا اینکه سئوال نمایم حالا که میفرمایند بماند برای جلسه بعد اطاعت میشود

رئیس - چون ده بیست فقره سئوالات دیگری شده است که به سئوال جناب عالی مقدم بوده است اگر این کار را مقدم بداریم اسباب اعتراض دیگران خواهد شد تکلیف کمیسیون هارا هم باید آقایان امشب معین فرمایند چون لوابیح زیادی رسیده است و وقت کمیسیون هاتین نشده است لوابیحی از طرف وزارت مالیه راجع به تمبری و مالیات کتیرا و راجع به تشکیلات وزارت مالیه هم چنین لوابیح دیگر رسیده و هنوز کمیسیون مالیه را تشکیل نفرمودید حالا که تشریف می برید بیرون بایستی کسری اعضاء را معین فرمائید که از یس فراتمام کمیسیون ها مشغول کار شوند و لوابیح که معطل مانده تکلیفش معین شود مجلس دوساعت و نیم از شب گذشته ختم شد

جلسه ۹۹ صورت مشروح مجلس یوم پنجشنبه بیست و شویم شعبان هزار و سیصد و چهل مطابق سی ام حمل ۱۳۰۱

مجلس دوساعت قبل از غروب ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید . صورت مجلس یوم سه شنبه ۲۸ حمل (۱۳۰۱) را آقای امیر ناصر قرائت نمودند . رئیس - آقای مقبل السلطنه را در صورت مجلس جزو غائبین بی اجازه نوشته اند در صورتی که ایشان مریض بوده اند و تصحیح می شود : آقای آقا سید یعقوب (اجازه) آقا سید یعقوب - در جلسه گذشته آقای رئیس الوزراه در جواب آقای حاج میرزا مرتضی فرمودند . اموالی را که چهارراهی ها دزدیده اند و در اینجا نوشته شده اموالی که در چهارراهی دزدیده اند در صورتی که چهارراهی اسم یک طایفه است نه اینکه اسم محل باشد و باید نوشته شود اموالی را که چهارراهی ها دزدیده اند . رئیس - آقای مستشار السلطنه (اجازه) مستشار السلطنه - سئوال بنده از آقای وزیر پست و تلگراف بقید فوریت بود . رئیس - سئوال فوری و غیر فوری ندارد . مستشار السلطنه - چون بنده

قضیه را فوری و فوری می دانستم لهذا باید فوریت خاطر نشان آقای وزیر کردم که از مسافرت مسیو مولیتور جلو گیری بعمل آید .

رئیس - اگر بنده هم عرض کردم سئوال فوری است برای این بوده که در روی ورقه نوشته بودید فوری والا سئوال فوری و غیر فوری نداریم و شما هم این سابقه را در مجلس نگذارید که اسباب زحمت میشود .

آقای وحید الملک (اجازه) وحید الملک - در جلسه گذشته پس از سئوال آقای مستشار السلطنه از آقای وزیر جنک از طرف ریاست محترم اظهاری راجع به موضوع سئوال ایشان شده و بنده لازم می دانم آن اظهار در صورت مجلس ذکر شود .

رئیس - بلی باید نوشته شود آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه) حاج میرزا عبدالوهاب - بنده هم همین مسئله را که آقای وحید الملک فرمودند می خواستم عرض کنم

رئیس - آقای حاج میرزا علی محمد دولت آبادی (اجازه) حاج میرزا علی محمد - در جلسه قبل بنده عرض کردم شکایاتی که سابقاً تجار کرده بودند لغایت صد ۱۸ گمرک قالی بوده است و پس از رسیدگی و تظلمات آن گمرک قالی را از طرف دولت صد ۱۲ مقرر گردیده فقط در این تلگراف اخیری کار رسیده شکایت از صد دوازده کرده اند و الا شکایات اولیه تجار تمام از صد ۱۸ بوده است

رئیس - مراجعه می شود اگر همان طور که فرمودید نوشته نشده است اصلاح می شود . دیگر ایرادی نیست ؟ (اظهاری نشد)

رئیس - صورت مجلس با این دوسه فقره اصلاح تصویب شد چند فقره لوابیح رسیده است که عرض میکنم :

یکی تقاضای انتقال دستگاه چراغ برق در بار سلطنتی به حضرت معصومه لایحه دیگر راجع باز دیاد حق العبور طهران الی دماوند از بیست الی سی در صد ارسال می شود بکمیسیون قوانین مالیه

لایحه دیگر راجع با افزایش کسرایه حمل امانات یستی بطی السیراست که آن هم بکمیسیون قوانین مالیه ارسال میشود لوابیح دیگری راجع بتقاضای چند فقره شهریه و حقوق تقاعدی خیلی جزئی رسیده است بکمیسیون بودجه ارجاع می شود می خواستم عرض کنم اگر تمام این حقوق و شهریه ها از کمیسیون بودجه در یک پیشنهاد نوشته شود که در موقع رأی دادن موجب اتلاف وقت مجلس نشود شاید بهتر

باشد و اگر بنا باشد برای هر يك از این لوائح رأی علیحده بگیریم تقریباً بیامساعت الی سه ربع وقت مجلس تلف خواهد شد (بعضی اظهار کردند مجدداً بفرمائید).

رئیس - عرض کردم اگر کمیسیون بودجه موافق باشد برای تمام این لوائح يك راپورت بنویسد منتهی برای هر لایحه يك ماده جدا گانه می نویسد اگر دلایحه است يك راپورتی می نویسد که ده ماده داشته باشد با هر ماده که آقایان موافقت رأی می دهند و هر کدام را موافق نیستند رأی نمی دهند.

گمان می کنم اگر تمام این لوائح را باین طریق که عرض شد در ضمن يك راپورت بمجلس بفرستند بهتر باشد آقای سهام السلطان

(اجازه)

سهام السلطان - در باب لوائحی که می رسد یکمرتبه هم سابقاً این مطلب را فرمودید و عرض کردم که بهمین طریق که فرمودید راپورت داده میشود.

رئیس - بسیار خوب. يك طرح قانونی از طرف آقای حائری زاده پیشنهاد شده است راجع بانترتاج حکومت ابرقو از اسفهان و انضمام آن ناحیه بیزدار سال میشود بکمیسیون مبتکرات آقای محقق العلماء

(اجازه)

محقق العلماء - راجع بشهریه ها که فرمودید در يك لایحه نوشته شود می خواستم عرض کنم که فرق نمی کند چه در يك راپورت بطریق ماده بماده نوشته شود چه هر فردی از آن در يك راپورت نوشته شود باز برای هر کدام چه در موارد چه در لوائح بایستی مدتی مذاکره شود

رئیس - بلی مذاکره بفرمائید ولی باورق رأی نمی دهید راپورت کمیسیون تجدید نظر در قانون انتخابات مطرح است کمیسیون در این راپورت خود زمینه پیشنهاد نکرده است بایستی زمینه برای آن معین بشود که در روی آن زمینه مذاکرات بشود اگر آقایان موافق باشند زمینه را اینطور فراموشی عدم تجدید و عدم تجدید.

آقایانیکه مخالف هستند در این زمینه حرف خواهند زد.

ملك الشعراء مخبر - برای اینکه خاطر آقایان کاملاً مسبوق باشد ناچارم دو سه فقره توضیح عرض کنم این که از طرف کمیسیون زمینه پیشنهاد نشده از نقطه نظر غفلت نبوده است بلکه همت این بود که خود کمیسیون هم در این قضیه نتوانست نظر مثبت یا منفی اتخاذ کند و عملاً در خود کمیسیون اشخاصی هستند که

بتمدید مخالفند و اشخاصی هستند که موافقتند. بهر جهت در کمیسیون مذاکرات زیاد شده ولی در این موضوع رأی ثابت یا منفی اتخاذ نشده است.

در موضوع تمدید هم افراد کمیسیون با اصل تمدید موافقت دارند ولی در طرز و شکل آن باز يك اتفاق نظری حاصل نشده و سبب اینکه تثبیت این دو قضیه بمجلس احاله شد این بود که هر اصلاحی را ما می خواستیم در قانون انتخابات بموقع اجرا بگذاریم بیکي از این دو قضیه مصادف می شدیم و کمیسیون نتوانست یا درخواست خود را مسئول این دو امر قرار دهد زیرا چه مسئله تمدید و چه مسئله تجدید دو اصلی هستند که افکار عمومی کاملاً علاقمند باین دو اصل است.

کمیسیون هم از نقطه نظر اهمیت این دو اصل و از نقطه نظر علاقه مندی شدیدی که افکار عمومی قطعاً با این دو مسئله داشته و خواهند داشت مسئله را بمجلس احاله داد که از نقطه نظر موافقت با افکار عمومی و مقتضیات وقت و مصالح عامه در مجلس این دو قضیه طرح شود و هر رأییکه مجلس داد کمیسیون هم آنرا مقدمه و پایه باقی اصلاحات قرار دهد.

والبتّه افراد کمیسیون هم در مجلس در جزء عقاید آقایان عقاید خودشان را اظهار خواهند داشت. و بطور آزاد صحبت خواهند کرد

در هر صورت در مجلس باید تکلیف این دو قضیه معلوم شود. چون کمیسیون در هیچیک از این دو قضیه عقیده مثبت یا منفی اتخاذ نکرده است و مسئولیت این دو قضیه را کاملاً بمجلس شورای ملی محول میدارد.

رئیس - مقصود بنده این بود که کمیسیون نبود چون کمیسیون بیطرف بوده است و البته همینطور که راپورت داده باید بدهد.

عرض بنده از نقطه نظر حسن جریان مذاکرات بود زیرا مذاکراتی که می شود البته باید در روی يك زمینه و اساسی باشد و آن اساس را عرض کردم از روی قاعده کلی در زمینه اثبات باشد نه نفی و گمان میکنم اینطور بهتر باشد. آقای محمد هاشم میرزا

(اجازه)

محمد هاشم میرزا - حالا در کدام يك از این دو قضیه که فرمودید در عدم تجدید و عدم تمدید باید مذاکره کرد.

رئیس - اول مذاکرات در تجدید است ولی اساس عدم تجدید است **محمد هاشم میرزا** - بنده يك توضیحی میخواهم (اجازه) بفرمائید **محمد هاشم میرزا** - موضوع تجدید يك وقت است نظر بقانون انتخابات حاضر است.

یعنی اینطوریکه اینجا معین کرده است این را برداریم و شرایطش را بکلی ملغی کنیم یا يك شرایط تازه بر آن بیفزاییم و بیکوقت مطلق است یعنی انتخابات مطلقاً آزاد باشد

بنده این را ملتفت نمیشوم آیا موضوع متن قانون انتخابات حاضر است که ببینیم کدام شرایط را باو بیفزاییم و معدودش کنیم.

یا اینکه مطلقاً انتخابات آزاد است خوب است این دو مسئله از هم تفکیک شود **رئیس** - عرض کردم قاعده کلی که اثبات باشد بایستی اساس مذاکرات قرارداد یعنی اصل عدم تجدید است. و بعد اشخاصی که معتقدند باید تجدید شود هر کدام هر چه بنظرشان میرسد پیشنهاد خواهند کرد.

این نظر بنده است. اگر آقایان نظر دیگری دارند بفرمائید (صحیح است صحیح است) اول راجع بعدم تجدید مذاکره می شود. این مسئله که گذشت داخل میشویم در عدم تجدید.

آقای وحید الملک (اجازه)

وحید الملک - بنده با عدم تجدید موافقم.

رئیس - آقای آقاسید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده هم موافقم.

رئیس - آقای فهیم الملک هم موافقتند.

فهیم الملک - بلی موافقم

رئیس - آقای سید الملک چطور.

سید الملک - موافقم

رئیس - آقای حاج میرزا علی محمد دولت آبادی موافقت یا مخالف

حاج میرزا علی محمد - بنده هم موافقم

رئیس - آقای گروسی چطور

حاج شیخ محمد حسن گروسی موافقم با عدم تجدید

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله هم موافقتند.

حاج شیخ اسدالله - بلی بنده هم با عدم تجدید موافقم

رئیس - آقای سهام السلطان موافقتند یا مخالف

سهام السلطان - موافقم

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - لابد شدم عرض خودم را تکرار کنم بجهت اینکه

آقایان میفرمایند با عدم تجدید موافقت هستیم و حال آنکه در این قانون انتخابات که آن در دست است اصل تجدید مجری شده است یعنی انتخابات کنندگان محدود هستند. در این قانون انتخابات يك جماعت و دسته هائی را از حق رأی دادن محروم کرده اند که حالا بنده جریان آنرا نمی خواهم عرض کنم.

البتّه در خاطر همه آقایان هست که عدم تجدید مطلق نیست و ممکن است بعضی از آقایان عقیده شان این باشد که در رأی دادن سواد شرط باشد آنوقت خود این تجدید میشود پس خوب است آقایانیکه میفرمایند با عدم تجدید موافقت هستیم توضیح بدهند.

زیرا از ظاهر فرمایش آقایان معلوم میشود که هیچ چیز مانع از رأی دادن نیست اعم از اینکه شخص رأی دهنده جانی باشد صغیر باشد. زن باشد هر چه باشد می تواند رأی بدهد و نباید محدود باشد. بعقیده بنده اینطور صحیح نیست. و بالاخره اگر زمینه در روی قانون انتخابات حالیه است بنده هم موافقم اگر مقصود این است که هیچ حدی برای انتخابات قائل نشویم و عدم محدودیت مطلق باشد که بنده عریض خودم را عرض کنم.

رئیس - بنده عرض کردم عدم محدودیت مطلق باز عرض کردم هر کدام از آقایان معتقد بهر شرطی هستند اگر مطلب و درست ادا نکردم دوباره عرض کنم تا مطلب معلوم شود همچو معلوم میشود که هنوز مطلب خوب روشن نشده است

محمد هاشم میرزا - خیر

رئیس - آقای کازرانی (اجازه)

آقا میرزا علی کازرانی - بنده با تجدید موافقم باین معنی که علاوه بر آن شرایطی که در قانون انتخابات است و يك ماده بواسطه آن شرایط از حق انتخاب محروم می شوند.

بنده قائم که يك ماده دیگری هم باید از حق انتخاب محروم باشند در قانون انتخابات اشخاصی که حکومت دارند آنها را در حوزه حکومتی خودشان از حق انتخاب محروم میدارد و همچنین نظامی ها را بنده عرض می کنم مطلقاً مأمورین دولت در هر کجا که مأموریت دارند بایستی از حق انتخاب شدن محروم باشند.

رئیس - آقای آقا میرزا سید حسن کاشانی

(اجازه)

آقا میرزا سید حسن کاشانی - بنده فرمایش آقای کازرانی یعنی با تجدید موافقم.

رئیس - آقای وحید الملک

ابتدای رایورت می گوید (برای محرز شدن منظورات فوق الذکر لازم آمد چند اصلاح اساسی را پایه وریش قانون جدید قرارداد و راجع بطرز جریان انتخابات و مدت دوره های اجلاسیه بدو اصول ثابت معتقد شویم) خود کمیسیون می گوید بدو اصل معتقد شویم و بعد می گوید عقیده کمیسیون معین است - بنده نمی فهمم عقیده کمیسیون چیست !

شیخ الاسلام اصفهانی - وسط صفحه را ملاحظه فرمایید معلوم می شود .
وحیدالممالک - بل می گویند اکثریت اعضای کمیسیون انتخابات مخفی و مستقیم را رجحان می دهد .

ولی بنده عرض می کنم آنرا این اصل را ترجیح می دهد دیگر لازم نبود از مجلس کسب عقیده نماید و اصل تعدید را پیشنهاد کند . اما اصل تعدید واضح است که راجع می شود بکیفیت انتخاب و شرایط انتخاب کننده و بالاخره ماده (۶) قانون انتخابات ولی راجع بکیفیت و صحت انتخاب و منتخب که آقای آقا سید یعقوب فرمودند راجع ماده (۷) است بنابراین تعدید در موضوع ماده (۶) است و این هم یک اصل نیست که ما بخواهیم برای خودمان انتخاب نائیم در تمام ممالکی که حکومت ملی و هواری دارند یکی از این دو اصل معقق است یا عمومیت انتخاب و بدون قید و یا تعدید انتخابات با قیود و شرایط و این مسئله مسلم است ما هم در دوره دوم راجع باین دو موضوع مذاکرات خیلی طولانی بعمل آوردیم که بعد از مذاکراتی که ما بین دو دسته آن روز مجلس شورای ملی هفته هاجریان داشت این قانون فعلی یعنی انتخاب بدون قیود بدون شرط خارج شد باین معنی که کلیه افراد ایرانی دارای سن معینی و دارای بعضی شرایط منع کننده از انتخاب نیستند یعنی جانی نیستند و بر فکر و عقیده سیاسی خودشان ناظرند در امر انتخابات شریک نمودند .

این بود قانون انتخاباتی که از مجلس دوم گذشته است و آن هم چیزی نبود که ما از خودمان اختراع کنیم . بلکه در کلیه ممالکی که حکومت ملی دارند این دو قسم انتخابات وجود دارد یعنی در انتخاباتانتهائات بطور کلی دو سیستم در جریان است . یکی درقسم انتخابات وجود دارد یعنی درقسم انتخاباتی که در آن ممالک برای انتخابات منوط است که تمام مردم آن ممالک در آن ممالک شرکت کنند و همه آنها در آن ممالک رأی دهند و این سیستم را «تعمیراتی» می گویند .

یعنی اشخاصی که درانتخابات دسیسه می نمایند سیاست شوند و تقلبات در انتخابات موقوف گردود ماده (۴۷) سیاست هائی برای تهدید و تطمیع و غیره معین می نماید لیکن این ماده هیچ وقت بموقع اجرا نگذاشته نشده ماده هفتم آئین نامه را باید شاید از آسایش در انتخابات جلو گیری نمیکند بلکه برعکس دسیسه کننده را تشویق مینماید . در عرض اینکه این معایب را جلو گیری کنیم چسبیده ایم بخود قانون و قانون هیچ صحت و نقص ندارد و چنانچه عرض کردم خیلی ترتیب اصلی و نزدیک و مناسب باطرز زندگانی ما است . چون زندگانی ما بسیار ساده و نزدیکترین زندگانی با اسامی و مسلک اشتراکی است از طرف نمایندگان چنین نیست این کلمات را فرمایند

وحیدالممالک - در مملکت ما نمیکند . و از برای شخص تول امتیاز نمیشود در هر صورت بنده نمی خواهم داخل در این موضوع شوم و تبلیغ مسلکی نمایم ولی این ترتیب انتخابات فعلی بهتر و نزدیکتر با خلاق ما است و انتخابات محدود برای ماطریقه اجرائی بسیار مشکل است تا شما انجمن های محلی نداشته باشید و اشخاصی درمجلس برای نظارت در امر انتخابات بات نداشته باشید ممکن نیست که انتخابات بطور صحت انجام بگیرد . شما باید مثل سایر ممالک دنیا این اصل را برای خودتان اتخاذ نمائید که هیئت مجریه و برای مجلس شورای ملی و کبیل انتخاب می کنند .

آقا سید یعقوب - چنین چیزی نبوده است . **وحیدالممالک** - بسیار خوب اگر اینطور نبوده است پس باید نتیجه انتخابات هم خوب باشد و همه راضی باشند بنده که آنچه میتوانم مابین سطور این رایورت بفرمایم این است که از نتیجه انتخابات مردم راضی نیستند و شکایت دارند اگر مردم راضی هستند پس چرا این رایورت را می گیرید و یکیسیون مربوطه کمیسیون هم در مواد هفتم و هشتم قانون انتخابات اعمال نظر نموده که به بیند چگونگی میشود انجمن نظار را تشکیل داد و جلو گیری از دسائس و دخالت هیئت مجریه در انتخابات نمود اگر این اصلاحات بعمل آمده بود شاید در این موضوع دیگر کاری نبود اما این اصلاحات را چه می گویند ؟

انتخابات نمودیم بطوری که آقایان مسبوق بودند بکجهت مهم آن شکایات زیادی بود که در اطراف انتخابات همین مجلس خوانده میشد . و مدت ها وقت مجلس را مشغول داشت جهت دیگر بطور جریان انتخابات بود که بتجربه ثابت شده است که یک دوره انتخاباتی ازوقتی که اعلان می شود تا وقتی که خانه پیدا می کند شاید پنج شش سال طول میکشد و از این رو بالظلمه یک ادوار فترتی در مملکت احدث میشود و برای جلوگیری از همین نواقص و ایام فترت بود که مجلس مجبور شد در قانون انتخابات تجدید نظری نماید ، حال باید دید که چه چیزی در قانون انتخابات باعث شد که بطور جریان انتخابات ایجاد بحرانهای بی دردی شده است . در این تجدید نظر چه می باشد یک نظری (تئوری) و یک نظر عملی

آصف الممالک

این دو اصل تعدید و تعدید را پیشنهاد مجلس نماید درمحل کمیسیون از خود اظهار عقیده ننموده است و ممکن است معتقد به توسعه انتخابات و همان عدم محدودیت مصلحتی که آقای رئیس فرمودند یعنی بالاتر از قانون فعلی انتخابات باشد و نیز ممکن است که معتقد به همین قانون حاضر باشد ولی در هر صورت کمیسیون هنوز اظهار عقیده نکرده است و شما هم بی جهت بکمیسیون نه حمله و اعتراض فرمائید و نه عقیده را نسبت با و بدهند .

آصف الممالک

فقط از نقطه نظر اصلاح قانون صحبت فرمائید و افراد کمیسیون هم با شما همراهی خواهند نمود . بنده خیال داشتم که از موقع استفاده نموده و در نتیجه اجازه که خواسته ام بعضی مطالب دیگر صحبت نمایم ولی فعلا به همین اندازه قناعت نموده و از آقایانی که بعد از بنده اظهاراتی میفرمایند خواهش میکنم که راجع بعقیده کمیسیون صحبتی فرمائید . کمیسیون دارای هر عقیده که باشد راجع باین اصلاحات است فقط در زمینه همین اصل تعدید نظریه دارند صحبت فرمایند و قضایا را هر چه زودتر بیان فرموده تا مسئله تعدید برسیم شاید در مسئله تعدید اکثریت مجلس با قانون فعلی مخالف باشد . و راجع بمسئله تعدید شاید خود بنده هم یکی از اشخاصی باشم که طرفدار تعدید مدت هستند و شاید افراد کمیسیون هم باینده هم عقیده باشند ولی در هر صورت مسئله تعدید باید زودتر خاتمه داد تا در باره تعدید مذاکراتی شود

رئیس

آقای آقا سید محمد باقر دست غیب پیشنهاد کرده اند که مذاکرات کافی باشد .
(گفتند کافی نیست)
رئیس - آقای آصف الممالک موافقت .
آصف الممالک - بنده با تعدید موافقم
رئیس - فرمائید
آصف الممالک - بنده عرض می کنم که اول ما باید بفهمیم که چه چیز باعث شده امجد مجلس مذاکره در باب تعدید قانون

انتخابات نمودیم بطوری که آقایان مسبوق بودند بکجهت مهم آن شکایات زیادی بود که در اطراف انتخابات همین مجلس خوانده میشد . و مدت ها وقت مجلس را مشغول داشت جهت دیگر بطور جریان انتخابات بود که بتجربه ثابت شده است که یک دوره انتخاباتی ازوقتی که اعلان می شود تا وقتی که خانه پیدا می کند شاید پنج شش سال طول میکشد و از این رو بالظلمه یک ادوار فترتی در مملکت احدث میشود و برای جلوگیری از همین نواقص و ایام فترت بود که مجلس مجبور شد در قانون انتخابات تجدید نظری نماید ، حال باید دید که چه چیزی در قانون انتخابات باعث شد که بطور جریان انتخابات ایجاد بحرانهای بی دردی شده است . در این تجدید نظر چه می باشد یک نظری (تئوری) و یک نظر عملی

آصف الممالک

فقط از نقطه نظر اصلاح قانون صحبت فرمائید و افراد کمیسیون هم با شما همراهی خواهند نمود . بنده خیال داشتم که از موقع استفاده نموده و در نتیجه اجازه که خواسته ام بعضی مطالب دیگر صحبت نمایم ولی فعلا به همین اندازه قناعت نموده و از آقایانی که بعد از بنده اظهاراتی میفرمایند خواهش میکنم که راجع بعقیده کمیسیون صحبتی فرمائید . کمیسیون دارای هر عقیده که باشد راجع باین اصلاحات است فقط در زمینه همین اصل تعدید نظریه دارند صحبت فرمایند و قضایا را هر چه زودتر بیان فرموده تا مسئله تعدید برسیم شاید در مسئله تعدید اکثریت مجلس با قانون فعلی مخالف باشد . و راجع بمسئله تعدید شاید خود بنده هم یکی از اشخاصی باشم که طرفدار تعدید مدت هستند و شاید افراد کمیسیون هم باینده هم عقیده باشند ولی در هر صورت مسئله تعدید باید زودتر خاتمه داد تا در باره تعدید مذاکراتی شود

رئیس

آقای آقا سید محمد باقر دست غیب پیشنهاد کرده اند که مذاکرات کافی باشد .
(گفتند کافی نیست)
رئیس - آقای آصف الممالک موافقت .
آصف الممالک - بنده با تعدید موافقم
رئیس - فرمائید
آصف الممالک - بنده عرض می کنم که اول ما باید بفهمیم که چه چیز باعث شده امجد مجلس مذاکره در باب تعدید قانون

وحیدالممالک

بنده عرض می کنم که اول ما باید بفهمیم که چه چیز باعث شده امجد مجلس مذاکره در باب تعدید قانون

وحیدالممالک

بنده عرض می کنم که اول ما باید بفهمیم که چه چیز باعث شده امجد مجلس مذاکره در باب تعدید قانون

وحیدالممالک

بنده عرض می کنم که اول ما باید بفهمیم که چه چیز باعث شده امجد مجلس مذاکره در باب تعدید قانون

عقیده مجلس مخالف است. حالا که دولت آمده اظهار میدارد که مطابق قانون اساسی قبلاً يك مشاوره با مجلس بکنیم بعد بموقع اجرا بگذاریم چه مانعی دارد (هیچ) اما امشب چرا این کمیسیون خواسته اند عیب از خود مجلس است که دولت محتاج بکمیسیون شده است، اگر مجلس مثل دوره های سابق از يك یا دو حزب یا دو دسته یا يك مسلکها و يك مراسمها های معین تشکیل میشد و آقای رئیس الوزرا و تمام اهالی مملکت میدانستند که در این مجلس بیست نفر دموکرات و پنج نفر سوسیالیست و ده نفر فلان است دیگر محتاج بکمیسیون نبودند چنانچه والا حضرت ناصر الملک هم اینکار را خیلی میکردند يك لیدر لغت فرانسه اش را نیکویم (يك میرز یا يك معروف اکثریت و یکنفر از اقلیت را را هم میخواهند و میکنند که عقیده شادراین امر این چیست؟ و رای دسته شما چه چیز است اگر موافق اصول مسلمه بر گرامش بود که می گفت بسیار خوب موافق رای خودم است و لازم بنذا کره هم نبود و فوراً می گفت مطابق ماده فلان بر گرام در انتخابات رای من بانتخاب مستقیم فلان طور است و هیچ لازم هم نبود که برقای خودش رجوع کند یا مثلا در امر مالیات میگفت دسته من طرفدار مالیات مستقیم است و در اسحاق حق طرفدار مظلوم و اجرای حکم عدلیه هم به تساوی باید باشد آنوقت نایب السلطنه هم فوراً موافق همان اصول و مراسم بر گرام اکثریت رفتار میکرد نایب السلطنه که مسئول نبود اینکار را میکرد و میدید که در مجلس بیست نفر دموکرات و چهل نفر اعتدالی دارد و عقیده و مراسمها هم معین است اگر میخواست يك چیزی را بمجلس بیاورد و قبول بشود موافق با عقیده آن چهل نفر اعتدالی که اکثریت داشتند می آورد ولی امروز بدبختانه عوض اینکه جلوتر برویم از ترتیبات مشروطیت و آزادی عقب رفته ایم شش سال ایام فترت افکار ما را عقب برد امروز در عوض اینکه در مجلس با کمال آزادی پنج شش نفر صاف و ساده عقیده خود را بگویند که من سوسیالیست هستم یا من چه هستم... کی بود گفت سوسیالیست و هیاو شد؟ آقای وحید الملک بودند. بلی سوسیالیست صحیح است. کدام سوسیالیست از سوسیالیست مذهب اسلام بهتر است مذهب مقدس اسلام هم سوسیالیست است شاهزاده محمد هاشم میرزا اظهار داشتند مطابق مذهب اسلام بچه های شانزده ساله هم باید رای بدهند چون بعد بلوغ شرعی رسیده اند و مکلفند کدام سوسیالیست از این بهتر می شود؟ خیلی تمجب است که در مجلس اسم سوسیالیست

برده می شود هیاو و اسباب وحشت می شود سوسیالیست یعنی اجتماعی اگر ما اجتماعی نیستیم اینجا چه می کنیم ایشان کمونیست نفرمودند که آقایان اشتراکی تعبیر فرمودند. ایشان فرمودند سوسیالیست و سوسیالیست یعنی اجتماعی کدام سوسیالیست از مذهب اسلام سوسیالیست تر است که می گوید شما وقتی نشسته باشید برادر منده می تان هم نشسته باشد برادرها تان را برخورد مقدم بدارید چیزی هم که امروزه در دنیا طرف دست چاپ است تازه می گوید به تساوی قسمت کن و مذهب ما میفرماید برادر ترا مقدم مدار کدام سوسیالیستی در دنیا آنقدر جلو رفته است. تا وقتی اصول مذهبمان را ببینیم می بینیم از دست چهیم چه تر است. در هر حال عیب از خود مجلس است که دولت این کمیسیون را خواسته است یعنی اگر دولت می دید در مجلس يك صندلی های مرتبی بوده و یکدسته وقتی که دست چاپ می نشستند عقیده سمت چپی ها را داشتند و یکدسته که سمت راست می نشستند عقیده سمت چپ را داشتند و این نشینداز هم راست تر باشد بالعکس. اگر ما این هییه را نداشتیم میگفتیم این مسلک من است و مراسمها من هم این است آنوقت دولت عوض اینکه این کمیسیون را از مجلس بخواهد چهار نفر سه نفر از روسای آن حزب را میخواست و می گفت نظریه آقایان چیست؟ حالا که ما بدبختانه فاقد این مزایا هستیم و مجلس ما این عیب را دارد و فاقد این حسن و صفات اخلاقی هستیم که با شجاعت فکری بگوئیم عقیده من این است سمت راست و چه از درجه اعتباری که در همه جا معمول است افتاده و فواید اولیه مجلس راهم خراب کرده ایم ناچار وقتی رئیس دولت می خواهد با و کلاتبادل افکار بکند کمیسیون می خواهد زیرا امروز مجلس بيك تقسیماتی منقسم شده که از روی حزب و دسته نیست و می شود گفت دستجات رفاقتی است و حالا رئیس دولت می خواهد نظریه این دستجات رفاقتی را به بیند که چه نظریه دارند ممکن است من با یکی از آقایان خیلی رفیق باشم اما از افکار و سیاست با او مخالف باشم چون این دستجات رفاقتی موجود است و بدبختانه مجلس دارای اکثریت ثابت نشده و يك اقلیت شکننده هم حاضر ندارد و اکثریت هم فرار می کند و هیچ چیز در مقابل من نیست که من با چکش بزنم بشکنم و يك اکثریت و اقلیت ثابتی نیست که اقلیت حمله کند و اکثریت از رای خودش دفاع بکند

سلیمان میرزا - هنوز که بنده ندیده ام شاید شما بهتر می دانید اگر هست بنده که خبر ندارم شاید آقای مستشار - **مستشار السلطنه** - عرض کردم که... **سلیمان میرزا** - عجله نفرمائید عرض کردم اقلیت و اکثریت رفاقتی است و ثابت نیست. حرف حق را باید صاف و ساده گفت. آقایان اکثریت بفرمائید ببینم سوسیالیست هستند، دموکرات هستند، مفرط هستند، کنسرواتور هستند، اعتدالی هستند؟ چه هستند بفرمائید همبطور اقلیت پس معلوم می شود که يك حزب ثابتی نیست و مثل دوره قبل از ناصر الملک است و باید اقرار کنیم که این عیب را داریم و علت بطو جریان کار در مجلس هم همین است که فاقد این شرط اصلی مشروطیت هستیم و يك نفر یا یکدسته که بگوید این فکرو این عقیده این مجمع و این گلوپ من است و صاف ساده بپردم عقیده خودش را بگوید نداریم و بدبختانه در دوره چهارم مجلس عقب تر رفته ایم و بقهرا بر گشته ایم باز هم تکرار می کنم خیلی عقب رفته ایم. و در دوره دوم و سوم خیلی جلوتر از این بودیم حالا رئیس دولت با این و کلا که می میگویند ما مدافع تو هستیم می خواهد تبادل فکر بکند و حق دارد يك کمیسیون ثابتی از مجلس بخواهد تمجب می کنم که و کلا يك کمیسویی برای رسیدگی به سستی که ستاره ایران با آقای آقا سید فاضل داده بود رای می دهند یا بجهت رسیدگی بفلان حساب... **آقا سید فاضل** - رجوع بمدلیه شده است ولی هنوز تحقیق هم نشده و جواب هم نداده اند **سلیمان میرزا** - ببخشید من باب مثال عرض کردم مقصودم این است که مجلس برای چیزهای جزئی کمیسیون انتخاب می کنند. مثلاً برای رسیدگی با یام فترت کمیسیون تعیین می شود اما کجا رفت؟ همه فراموش شد ولی این کمیسیون که خیلی لازم و واجب است و هیئت دولت می خواهد با این کمیسیون تبادل نظر بکند و موافقین و مخالفین دستجات مجلس ببینند و فکر کنند که هر لایحه که دولت می دهد ببینند طرفداران لایحه صکی است مخالفش کی است و اگر مصلحت دانست بیاورد بمجلس و اگر مصلحت ندانست نیاورد که ساعت در يك مسئله حرف بزنیم و بالاخره مجهول التکلیف بماند مخالفت می کنیم. آقای ملک الشرا فرمودند (سیاست استتار) مگر در لایحه دولت استتار چیزی نوشته یا یا مگر مجلس این به

کمیسیون حق می دهد که وقتی در يك مسئله رای داد دولت حق دارد آن را بموقع اجراء بگذارد؟ خیر فقط کمیسیون عدلیه از طرف مجلس مستثنی شده در آنجا هم سیاست استتاری در بین نیست آیا کمیسیون معارف حق دارد يك اجازه بوزیر معارف بدهد یا يك قانونی بنویسد خیر باید در کمیسیون تبادل افکار بکند و راپورت بمجلس بدهد و در مجلس تصویب شود آنوقت بموقع اجراء گذارده شود در این صورت دیگر سیاست استتاری باقی نمی ماند. بعقیده بنده امر در این کمیسیون از هر چیز واجب تر است چون الان در مملکت يك موضوعات مهمه است که باید بقوریت تکلیف آنها معین و بکسره بشود. اگر می خواهیم مردم استفاده از حقوقشان بکنند و هر روز اسباب زحمت مردم وزیر و وکیل و سایر مقامات دیگر از قبیل تحصن یا غیر تحصن نشوند باید اصلاحاتی برای مشی خودمان اتخاذ کنیم و آن اصلاحات را باید خودمان مستقلاً و مستقیماً انجام بدهیم و صاف می گویم که باید با دولت بنشینیم و در این مسائل مذاکره کنیم و اثر هم دولت نمی خواهد ما شاید بخواهیم و این کمیسیون را تشکیل بدهیم که دیگر در اینجا استیضاح یا سؤال یا بعضی ترتیبات نشود این کمیسیون در هر خصوص از قبیل امور مالیه یا مطبوعات یا چیزهای دیگر که امروز هست با دولت تبادل افکار بکند و قرار قطعی بدهند و نتیجه را بعرض مجلس برسانند. با این دلایل بنده با آقای رئیس - الوزرا در انتخاب این کمیسیون موافقم و از هر کاری هم فوری تر است. و اگر آقایان موافقت بفرمائید فوراً بعمل عمل آوریم. همین امشب بنشینند و برای احتیاجات این مملکت و دردهای او فکر بکنند و اصلاحاتی که لازم دارد ببینند چیست؟ و بعقیده بنده این امر از مسئله انتخابات واجب تر است و گمان نمی کنم قانون انتخابات را هم تغییر بدهیم بهتر از اولی بشود بملایه این قانون برای دو سال دیگر است. اما این کار برای امروز است و از برای الساعه است و برای مطالب مهمه است که باید مقدم بنادیم شاید زودتر اصلاحاتی بکنند که از همه جا آنقدر شکایات نرسد و البته همه آقایان هم طرفداران اصلاح هستند. پس باید راه آن را پیدا کرد و کمیسیون را تشکیل داد که زودتر نظریه خود را بمجلس پیشنهاد کنند و مجلس رای بدهد و مردم

از تمایاتی که به آنها می شود راحت بشوند. اگر چه قانون انتخابات خوب چیزی است. اما آلان علاج درد مردم را نمی کند و نتیجه آن انتخابات همین و کلاست و همین طورها هم انتخاب خواهد شد پس حالا که اینطور است فکری باید کرد که لااقل يك اثری از انتخاباتشان بگذارند که حال مردم روبه بهبودی رود و مردم از تظلمات و صدمات که انسان از شنیدن یکان یکان آنها مرتمش می شود قدری راحت شوند **رئیس** - مذاکرات کافی است (جمعی گفتند کافی است) **رئیس** - رای می گیریم. آقایانی که معتقد هستند بانتخاب کمیسیون و تصویب می نمایند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند) **رئیس** - تصویب شد. سه نفر برای استخراج آراء بحکم قره معین می شود آقای منتصر الملک استقراغ نموده آقایان سلیمان میرزا و غضنفر خان و آقا میرزا شهاب الدین معین شدند. **رئیس** - آقای وحید الملک (اجازه) **وحید الملک** - بنده يك سؤالی ساده از آقای رئیس الوزرا داشتم که آیا راجع باعضاء این کمیسیون يك نظر خصوصی هم هست یا خیر؟ آیا نظرشان این است که این کمیسیون نماینده افکار هیئت های مختلفه که در مجلس هست باشد یا خیر؟ استعفا می کنم يك توضیحی در جواب سؤال بنده بفرمائید که انتخاب از روی چه نظریه بعمل می آید. **رئیس الوزرا** - اگر چه انتخاب اعضاء کمیسیون بسته بنظریه آقایان نمایندگان است ولی چون عقیده بنده را پرسیدند عرض می کنم برای اینکه در مطالب بهتر مطالعه شود و در اطراف مسائل بغربی دقت بشود گمان می کنم این کمیسیون طوری باید انتخاب بشود که نماینده افکار دسته های مختلفه مجلس باشد **رئیس** - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه) **حاج شیخ اسدالله** - چون همان قسم که شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند اکثریتی در مجلس نیست. مخصوصاً در این قضیه اتفاق مجلس رای میدهد. البته آقایان در موقع انتخاب باید در نظر داشته باشند که منتخبین نماینده افکار دستجات باشند این عقیده بنده است ولیکن در ضمن هرا یض خودم خواستم عرض کنم که هر وقت اکثریتی در

مجلس باشد در مقابل حملات اقلیت می ایستند و هیچ فرار نمیکنند. **رئیس** - اگر آقایان موافق باشند جلسه را ختم کنیم. ولی وقتی بیرون تشریف میبرند اولاً این کمیسیون دوازده نفری را انتخاب بفرمائید. ثانیاً آقای روسای کمیسیونها باید در يك اطاق جمع شوند و اوقات جلسات خودشان را معین کنند. جلسه آینه پس فردا اول شود دستور اولاً بقیه مذاکرات راجع بقانون. انتخابات. ثانیاً بودجه کابینه سلطنتی آقای سهام السلطان (اجازه) **سهام السلطان** - يك لایحه که پنج ماده بود و شور اول او در مجلس شد. برای شور دوم حاضر شده و راپورت آن نیز از طرف کمیسیون داده شده چون آن لایحه هم لازم است اگر آنرا هم جزو دستور معین فرمائید ضرر ندارد **رئیس** - آن هم جزو دستور معین می شود ولیکن با این ترتیب گمان میکنم همان مسئله اول قانون انتخابات هم نکند (مجلس دو ساعت و نیم از شب گذشته ختم شد) **جلسه ۹۴** **صورت مشروح مجلس** **یوم یکشنبه ۲۵ شهر شعبان ۱۳۰۱ مطابق سوم ثور ۱۳۰۱** مجلس مقارن غروب بریاست آقای موتمن الملک تشکیل گردید صورت مجلس یوم پنجشنبه می ام حمل ۱۳۰۱ را آقای امیر ناصر قرائت نمودند. **رئیس** - نسبت بصورت مجلس مخالفی هست یا خیر؟ آقای قوام الدوله (اجازه) **قوام الدوله** - بنده راجه فائین بی اجازه نوشته اند در صورتیکه بنده مرخص بوده ام و بتوسط آقای مستشار السلطنه هم شرحی بمقام ریاست عرض کرده بودم **رئیس** - اصلاح میشود دیگر ایرادی نیست؟ (اظهاری نشد) **رئیس** - صورت مجلس با این يك فقره اصلاح تصویب شد دستور امروز چنانچه عرض شد اولاً بودجه کابینه سلطنتی دوم راپورت کمیسیون تجدید نظر در قانون انتخابات ولی چون آقای وزیر عدلیه برای دفاع تشریف آورده اند و کار هم دارند اگر آقایان موافق باشند بودجه کابینه سلطنتی مقام داشته شود (صحیح است صحیح است) **رئیس** - مذاکرات در کلیات است